

युवापुस्ता सीप हस्तान्तरण नहुँदा चिन्ता

पोखरापत्र संवाददाता

बागलुड, ११ बैशाख

दिलबहादुरको दैनिक निगालोको चोयासँग पौठेजोरी खेलदैमा बित्त। नजिकैको बारी र खुखरारीमा पाइने निगालोलाई उहाँले क्षणभरमै चोया बनाउनुहुँछ। बाहिरी-भित्रीपत्र निकालेर तयार भएको चोयाले घरायसी प्रयोजनका लागि ढोको, नाइलो, भकारी, थुसेर र डाली बुनुहुँछ।

उहाँ सानो छँदा गाउँको नजिकै विद्यालय थिएनु। भएका विद्यालयमा पढन जाने पहुँच पनि भएन। बाबुबाजेका पालादेखिको सीप दिलबहादुरले बालापनमै सिक्नुभयो। बाबुसँग डोको र बाजेबाट भकारी बन्न सिक्नुभयो। पढन नपाए पनि बाबुबाजेलिसिकाएकोसिपले अहिले दिलबहादुरलाई जीविकोपार्जन गर्न युग्मोको छ। र, उहाँ यसमा सन्तुष्ट पनि हुनुहुँच। बागलुडको काठेखोला गाउँपालिका-५बिहुँका दिलबहादुर परियार गाउँमा एकला सीपालु भने हुनुहुँच। उमेरले ६५ वर्ष पुगेका परियारको उमेर समूहका गाउँका अधिकांश ज्येष्ठ नागरिकमा यस्तो सीप छ। पहिले घरका लागि आफै चोयाका सामग्री तयार गर्नेहरु अहिले कम छन्। पछिल्लो समय बिक्रीका लागि समेत चोयाको सामग्री तयार हुनुहुँच। सीप भएका स्वैतेजी

सयसम्प पर्छ भने अन्य चोयाका तयारी सामग्रीको मूल्य आकार अनुसार फरक पर्छ।

दिलबहादुरको जस्तै चोयाका सामग्री तयार गरेर आमदानी गर्ने गरेको अनुभव छ बागलुड जैमिनी नगरपालिका-३ दमेकका ५७ वर्षीय सूर्यबहादुर पुनको पनि। उहाँले पनि निगालोको चोयाबाट सामग्री बनाउनुहुँच। करिब २५ वर्ष पहिलेसम्प त उहाँको आमदानीको मुख्यप्रोत्त पै चोयाका सामग्री नै थिए। दमेकमा तयार भएको चोयाका सामग्री स्थाइ जा र रुपदेहीसम्प पुथे। भरिया लगाएर डाला, नाइला, डोका र भकारी बेच्न पुतलीखेहुँदै बुट्टल पुने सूर्यबहादुर फर्किदा घरखर्च खाद्यान, नून र तेल लिएर फर्किनुहुँच। अहिले पनि उहाँको हातको सीप रोकिएको छैन। अहिले तयार हुने सामग्री गाउँमै बिक्री हुन्नु। बिहुँका दिलबहादुर, दमेकका सूर्यबहादुर मात्रै होइन बाबुबाजेबाट सीप हस्तान्तरण भएर जीविकोपार्जन गर्ने बागलुडमा धेरै छन्। उमेरले ६० नजिक रहका उमीहबाट भने नयाँ पुस्तामा यस्तो सीप हस्तान्तरण भएको छैन। "छाराहरुले हामीले जस्तो सीप सिकेनन्, पहिला पहें, अहिले विदेश छन्," बिहुँका दिलबहादुर परियारले भनुभयो, "सीप सिक्ने समय नै भएन, अहिले किन चाहियो भन्नु।"

बाबुबाजेका पालादेखिको सीप सिकैरे जीवान चलाएको अनुभव छ उहाँसँग। दिलबहादुर चोयाका सामग्री मात्रै होइन तयार गर्ने दिलबहादुरले चोयाकै सामग्रीबाट हुने आमदानीले घरखर्च चलाउनुहुँच। एउटै डोकाको मूल्य गाउँमा रु चार सयदेखि आठ

उहाँसँग।

"हामीलाई दुःखले सिकियो, छोराछोरी पढेपछि विदेश लागे", दिलबहादुर भनुहुँच, "आफैन आँगनमा काम गर्दै मलाई त दुःख लाएनै।" युवाले पनि आफूहरूले जानेको सिकिएदै हुथ्यो भन्ने लाछ उहाँलाई।

दमेकका सूर्यबहादुर पुन पनि सीप हस्तान्तरण नभएकोमा दुःखी हुनुहुँच। उहाँका छोरा पनि वैदेशिक रोजगारीमा हुनुहुँच। युवा पुस्तामा सीप हस्तान्तरण नहुँदा गाउँमा घरायसी प्रयोजनका लागि चाहिने चोयाको सामग्रीको ठाउँ बजायमा पाइने प्लास्टिकका सामग्रीले ओगटेको छ, भने निगालो, बाँस खेर गइरहेका छन्।

"डालो, नाइलो प्लास्टिकको आउन थाले, हामीले बुनेको भन्दा सस्तो पर्छ, भकारीको ठाउँमा प्लास्टिकका भाँडा प्रयोग गर्नुहुँच," पुन भनुहुँच, "युवाले सिकेनन्, बुदापाका सकिए पनि वनको निगालो वैनमा रहने त होला।" व्यावसायिक बन नसके पनि घरायसी प्रयोजनका लागि मात्रै भए पनि युवाहरुले यस्तो सीप सिक्नुर्न उहाँको तर्क छ।

युवापुस्ताले भने चोयाको सामग्री बनाउने सीपले आमदानी नहुने तर्क गर्नुहुँच। बागलुडका अधिकारी खाद्यान्यका लागि घरेलु प्रविधिको प्रयोग गरिएको वडा सदस्यसमेत रहनुभएका गर्नुजाले बताउनुभयो। एक सय पाँच घरधुरीको बसोबास रहेको घराम्दीका बासिन्दाले रासायनिक मलको विकल्पमा स्थाउला र गाइबस्तुको गोबर कुहाएर प्राइ गारिक मल प्रयोग गर्ने गरेको छ।

गर्न गाइबस्तुको पिसाब सङ्कलन गरेका हाँ, उहाँले भनुभयो "रासायनिक मलको विकल्पमा गाइबस्तुको पिसाब प्रयोग गरेका हाँ।" निकै खुर्चिलो र मानव स्वास्थ्यका लागि प्रतीकूल मानिएको विषादीको विकल्पमा बाली संरक्षणका लागि कीरा देखिएका छन्, घराम्दीका ६५ वर्षीय तिलक पुर्जाले भनुभयो, "मैले जानकारी पाएसम्म यो गाउँमा विषादी र रासायनिक मल प्रयोग गरिएको छैन।" आलु, गाँडू र मकै घराम्दीको मुख्य खेतीबाली हुन्।

कीरा भगाउन सङ्कलित गर्नुहुँत खेतबारीमा छक्कै गरेका छन्। डडुवा नियन्त्रण गर्न गर्नुहुँतमा बोझ्को, केतुकी, खुसानी, टिमुरको पाताको टुक्रा मिसाएर बनाएको जैविक विषादी प्रभावकारी भएको स्थानीय तीर्थ फगामीले बताउनुभयो।

उहाँको अनुसार जैविक प्रविधिबाट उत्पादन भएको आलु र तरकारी स्वच्छ हुने भएकाले बजायमा माग उच्च छ। बेनी, कुशमा, बागलुड र पोखरामा घराम्दीको आलु खपत हुन्छ। आलु खेती घराम्दीवासीको प्रमुख आयस्रोत हो। यहाँबाट वार्षिक रु एक करोड भन्दा बढी मूल्यको आत्म निकासी हुने पूर्व वडाध्यक्ष गमबहादुर फगामीले बताउनुभयो। गाइबस्तुको पिसाब सङ्कलन व्यवस्थित गर्न भकारो सुधार गर्ने गाउँपालिकाले योजना बनाएको छ। वडा अध्यक्ष मझेलन पुर्जाले भकारो सुधार र पिसाब सङ्कलन तथा भण्डारण गर्ने प्राविधिक ज्ञान सीप प्रदान गर्न तालिम सञ्चालन गरिए बताउनुभयो। बजायमा 'अर्गानिक' कृषि उपजको माग बढेकाले जैविक खेती व्यवस्थित बनाउने योजना रहेको वडाध्यक्ष पुर्जाले बताउनुभयो।

पोखरापत्र संवाददाता

दमौली, ११ बैशाख

५ जललाकै सबैभन्दा दुर्गम मानिने तमानखोला गाउँपालिकामा हरेक वर्ष बालविवाह गर्ने बालबालिको सञ्चय बढ्दै गएको छ। गाउँपालिकाले पाँच वर्ष अगाडि बालविवाह न्यूनीकरण अभियान सञ्चालन गरेको थियो। अभियानले बालविवाहलाई केही कम गराए पनि अहिले फेरि पुरानै अवस्था पुगेको छ। अभियान सञ्चालनका वर्ष छ जोडीलाई गाउँपालिकाले छुटाई दिएको पहिलेको तुलनामा धेरै घेटोको थियो। पछिल्लो समय कक्षा ८, ९, १० मा पढने बालबालिकाले विवाह गरी रहेको पाइएको छ।

बालविवाह बढ्दै गएपछि यहाँका विभिन्न विद्यालयले भन्ना गर्न आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो। उहाँले भन्ना छुटाई दिएको विवाहलाई न्यूनीकरणका लागि निर्वाचित लागेको हुँदा केही कम भए पनि गर्दैछन् भने सुनिएको छ। उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो। उहाँले भन्ना जसले बालविवाह न्यूनीकरणका लागि निर्वाचित लागेको हुँदा केही कम भए पनि अहिले फेरि समस्या आइरहेको बताउनुभयो। उहाँले गाउँ-गाउँ र विद्यालयमै पुगेर बालविवाहको बारेमा अभिभावक र बालबालिकालाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बताउनुभयो।

उहाँले भन्ना भन्ना आउनेलाई प्रतिबद्धता जहरे गर्न लगाइ एकलाई बत